

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo:	8537/2013
Registrační číslo (uvádějte vždy v korespondenci):	266/PS/2013

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl podle § 16 a § 24 zákona o finančním arbitrovi s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), v řízení zahájeném podle § 8 zákona o finančním arbitrovi dne 20. 3. 2013, vedeném pod reg. č. 266/PS/2013, na návrh ■■■ (dále též „Navrhovatelka“), proti společnosti Komerční banka, a. s., se sídlem Na Příkopě 33/969, 114 07 Praha 1, IČO 453 17 054, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 1360 (dále též „Instituce“), o námitkách Instituce ze dne 19. 9. 2013, evid. č. 7651/2013, proti nálezu finančního arbitra ze dne 4. 9. 2013, evid. č. 7116/2013, takto:

Námitky Instituce ze dne 19. 9. 2013, evid. č. 7651/2013, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 4. 9. 2013, evid. č. 7116/2013, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

O d ů v o d n ě n í:

1. Řízení o návrhu

Návrhem na zahájení řízení ze dne 20. 3. 2013 se Navrhovatelka domáhala proti Instituci vydání částky ve výši dvojnásobku životního minima jednotlivce.

V řízení o návrhu finanční arbitr shromáždil relevantní podklady, zejména Smlouvu o zřízení a vedení Perfekt konta (dále též „Smlouva o účtu“), kterou Navrhovatelka uzavřela s Institucí dne 5. 1. 2004 a na základě které jí Instituce vedla účet č. ■■■ (dále jen „Účet“), Všeobecné obchodní podmínky Komerční banky, a. s., pro vedení účtů klientů účinné od 1. 4. 2003 (dále též „Všeobecné podmínky“), Podmínky Komerční banky, a. s., k Perfekt kontu účinné od 1. 10. 2002 (dále též „Podmínky Perfekt konta“), Podmínky provádění platebního styku a zúčtování na běžných účtech klientů KB, a. s. účinné od 1. 4. 2003 (dále též „Podmínky platebního styku“), Výpověď Smlouvy o účtu ze dne 18. 3. 2013 (dále též „Výpověď“), dokument nazvaný „Potvrzení o výplatě“ ze dne 21. 3. 2013, dokument nazvaný „Interní výběrní lístek“ ze dne 21. 3. 2013, dokument nazvaný „Evidence rizikových zpráv“ ze dne 21. 5. 2013, výpis z Účtu ze dne 26. 2. 2013 za období 26. 1. 2013 – 26. 2. 2013 (dále též „Výpis za únor“), výpis z Účtu ze dne 26. 3. 2013 za období

27. 2. 2013 – 26. 3. 2013 (dále též „Výpis za březen“), výpis z Účtu ze dne 17. 4. 2013 za období 27. 3. 2013 – 17. 4. 2013 (dále též „Výpis za duben“), pokladní složenku ze dne 14. 5. 2013, výpis z účtu č. ■■■ ze dne 25. 2. 2013, stranu 59/72, usnesení Okresního soudu v Ostravě o nařízení exekuce ze dne 30. 3. 2010, č. j. ■■■ s vyznačenou doložkou právní moci (dále též „Usnesení o nařízení exekuce“), exekuční příkaz soudního exekutora JUDr. Tomáše Vrány ze dne 21. 2. 2013, č. j. ■■■ (dále též „Exekuční příkaz“), vyrozumění o nabytí právní moci exekučního příkazu ze dne 1. 3. 2013, č. j. ■■■ (dále též „Vyrozumění o nabytí právní moci“), informaci z datové schránky Instituce o dodání Usnesení o nařízení exekuce a Exekučního příkazu do datové schránky Instituce, výpis z informačního systému Instituce obsahující informaci o doručení Usnesení o nařízení exekuce a Exekučního příkazu Instituci (dále též „Potvrzení o doručení Usnesení o nařízení exekuce a Exekučního příkazu“), informaci z datové schránky Instituce o dodání Vyrozumění o nabytí právní moci do datové schránky Instituce a výpis z informačního systému Instituce obsahující informaci o doručení Vyrozumění o nabytí právní moci Instituci (dále též „Potvrzení o doručení Vyrozumění o nabytí právní moci“).

Finanční arbitr v souladu s § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi svým nálezem návrhu částečně vyhověl a uložil Instituci podle § 115 odst. 1 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o platebním styku“) vyplatit Navrhovatelce částku ve výši 2.342 Kč, včetně zaplacené úplaty a ušlých úroků z částky 3.644,73 Kč ode dne 25. 2. 2013 do 21. 3. 2013 a z částky 2.342 Kč ode dne 25. 2. 2013 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci tohoto nálezu, a zaplatit sankci ve výši 15 000 Kč podle § 17a zákona o finančním arbitrovi do patnácti dnů od právní moci nálezu. V částce 4.478 Kč finanční arbitr návrh Navrhovatelky podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítl, neboť Instituce nárok Navrhovatelky v této části již uspokojila.

Finanční arbitr posoudil převod peněžních prostředků ve výši 5.986,73 Kč na účet exekutora jako neautorizovanou platební transakci, neboť Instituce byla povinna ponechat na účtu Navrhovatelky částku odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce ve výši stanovené § 2 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Finanční arbitr dovodil, že od okamžiku, kdy peněžní ústav obdrží usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu, platí pro peněžní prostředky převyšující částku dvojnásobku životního minima jednotlivce (jednou na všech účtech povinného, které peněžní ústav pro povinného vede) zákaz, aby je peněžní ústav vyplácel, prováděl na ně započtení a jinak s nimi nakládal. Na peněžní prostředky odpovídající částce dvojnásobku životního minima jednotlivce se tento zákaz nevztahuje a naopak se k nim váže právo povinného s nimi disponovat stejným způsobem jako před nařízením výkonu rozhodnutí. To platí i v případě, že peněžní prostředky se na účtu v okamžiku doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nenacházejí, ale jsou na něj připsány později ve smyslu § 306 odst. 1 občanského soudního řádu. Současně finanční arbitr dovodil, že ze zkoumané právní úpravy neplyne právo peněžního ústavu po povinném požadovat, aby o výplatu prostředků do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce žádal písemně nebo alespoň výslovně v tom smyslu, že požaduje výplatu právě těchto prostředků, a ani z ní výslovně neplyne, zda je zákaz pouze dočasný nebo trvalý.

2. Námítky proti nálezu

Nález ze dne 4. 9. 2013, evid. č. 7116/2013, byl Instituci doručen dne 5. 9. 2013. Instituce podala proti nálezu námítky dne 19. 9. 2013, evid. č. 7651/2013 (dále též „Námítky“).

Finanční arbitr v souladu s § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 86 odst. 2 správního řádu vyzval přípisem ze dne 23. 9. 2013, evid. č. 7761/2013, Navrhovatelku k vyjádření se k Námitkám. Navrhovatelka vyjádření k Námitkám předložila dne 4. 10. 2013, evid. č. 8235/2013.

3. Důkazy shromážděné a provedené v průběhu řízení o námitkách

Navrhovatelka ani Instituce v průběhu řízení o námitkách žádné nové důkazy nepředložily. Sám finanční arbitr nepovažoval za nutné doplňovat spisovou dokumentaci o nové důkazy.

4. Vyjádření Navrhovatelky

Navrhovatelka k námitkám Instituce uvedla, že skutkové a právní závěry finančního arbitra považuje za správné. Ilustrativní příklady uvedené Institucí o nutnosti vybírat z trvalých příkazů a posuzovat jejich účel nebyly předmětem sporu. Pokud jde o názor Instituce, že pokud povinný nepožádá o výplatu dvojnásobku životního minima jednotlivce po dobu, kdy jsou peněžní prostředky na účtu blokovány, musí mít za to, že povinný souhlasí s odesláním peněžních prostředků na úhradu vymáhané pohledávky, Navrhovatelka zdůrazňuje, že s odesláním peněžních prostředků souhlasit nemohla, jelikož o exekuci na Účet vůbec nevěděla. Na to, že zákazy se nevztahují na peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce, byla Instituce upozorněna v Exekučním příkazu, Navrhovatelka proto nechápe, proč by se Instituce měla obávat podlužnické žaloby. Žádná právní norma Navrhovatelce neukládá povinnost žádat Instituci písemně o výplatu dvojnásobku životního minima jednotlivce. Návrh na částečné zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu by podle Navrhovatelky byl zamítnut, neboť výkon rozhodnutí není nepřipustný ani částečně.

5. Řízení o námitkách

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Instituce podala Námitky v zákonem stanovené lhůtě a finanční arbitr je posoudil v souladu s § 81 a § 82 správního řádu jako přípustné. Finanční arbitr posoudil Námitky Instituce a rozhodl o nich takto.

K námitce nepřislušnosti finančního arbitra finanční arbitr uvádí, že Smlouva o účtu je rámcovou smlouvou o platebních službách podle § 74 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku. To vyplývá z článku 1. Smlouvy o účtu, ve kterém se Instituce zavázala Navrhovatelce zřídit běžný účet v měně Kč – Perfekt konto, přijímat na tento účet vklady a platby a uskutečňovat z tohoto účtu výplaty a platby. Smluvní vztah mezi Navrhovatelkou a Institucí je tak vztahem mezi uživatelem platebních služeb a poskytovatelem platebních služeb. Zákon o platebním styku, který nabyl účinnosti dne 1. 11. 2009, se na daný právní vztah použije, neboť podle přechodného ustanovení § 144 odst. 6 zákona o platebním styku se „[p]rávní vztahy mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb dnem nabytí účinnosti tohoto zákona řídí tímto zákonem, i když vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona“. Převod peněžních prostředků (v tomto případě převod na

účet exekutora) pak je platební službou ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) bod 2., příp. d) bod 2. zákona o platebním styku. Navrhovatelka vystupuje ve vztahu k Instituci jako plátce (tj. ten, z jehož účtu jsou peněžní prostředky odepsány), Instituce vystupuje ve vztahu k Navrhovatelce jako poskytovatel platebních služeb plátce. Platební příkaz dává příjemce, v tomto případě exekutor, a to v podobě exekučního příkazu. Není tedy pravdou, jak uvádí Instituce, že se v tomto případě jednalo o převod peněžních prostředků prováděný na základě jiných právních skutečností než pokynů plátce či příjemce a že tedy tento převod nebyl platební službou ve smyslu § 3 zákona o platebním styku.

Nadto, Účet je platebním účtem podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku, neboť slouží k provádění platebních transakcí.

Podle § 74 odst. 2 zákona o platebním styku může rámcová smlouva o platebních službách stanovit podmínky pro vedení platebního účtu. Podle čl. IX. „Vypořádání závazků“ odst. 3. Všeobecných podmínek je banka (Instituce) oprávněna odepsat z účtu bez souhlasu jeho majitele peněžní prostředky, a to i za cenu překročení volných prostředků na účtu, na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí příslušného orgánu, příp. v jiných zákonem stanovených případech. Vedení platebního účtu sice nepředstavuje samo o sobě platební službu, z materiálního hlediska je však dohoda o podmínkách vedení platebního účtu součástí smlouvy o platebních službách a podléhá jejímu režimu. Z toho důvodu je vedení platebního účtu natolik úzce spojeno s poskytováním platebních služeb, že spor z vedení platebního účtu je sporem při poskytování platebních služeb ve smyslu § 1 písm. a) zákona o finančním arbitrovi.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je tedy finanční arbitr příslušný, neboť se jedná jak o spor z provedení neautorizované platební transakce, tak o spor z vedení platebního účtu, tedy o spor mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb podle § 1 písm. a) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

Relevantní právní úprava týkající se předmětu sporu je obsažena zejména v ustanoveních § 304 odst. 1 a 3, § 304b, § 306 odst. 1 a 2 a § 307 odst. 1 až 5 občanského soudního řádu, a to ve znění účinném do 31. 12. 2012. Pokud jde o námitku Instituce, že ve shodě s Exekučním příkazem postupovala podle občanského soudního řádu a exekučního řádu účinného od 1. 1. 2013, finanční arbitr konstatuje, že toto tvrzení Instituce není pravdivé.

Podle § 47 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“), ve znění účinném do 31. 12. 2012, platilo, že *„[e]xekuční příkaz má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Podle exekučního příkazu se exekuce provede po právní moci usnesení o nařízení exekuce.“*

Podle § 47 odst. 2 exekučního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2013, platí, že *„[e]xekuční příkaz má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Podle exekučního příkazu nelze exekuci provést před ... d) právní mocí exekučního příkazu.“*

Zatímco tedy exekuční řád ve znění účinném do 31. 12. 2012 vázal provedení exekuce na právní moc usnesení o nařízení exekuce, exekuční řád ve znění účinném od 1. 1. 2013 je váže až na právní moc exekučního příkazu.

V tomto případě však Instituce na právní moc Exekučního příkazu nečekala, když exekuci provedla dne 25. 2. 2013, zatímco vyrozumění o právní moci Exekučního příkazu obdržela až dne 4. 3. 2013, jak vyplývá z Potvrzení o doručení Vyrozumění o nabytí právní moci, a to přesto, že byla v Exekučním příkazu vyzvána, aby provedla exekuci odepsáním vymáhané pohledávky a jejího příslušenství z účtu po doručení vyrozumění o právní moci Exekučního příkazu. Z toho vyplývá, že Instituce ve skutečnosti nepostupovala podle právní úpravy platné po 1. 1. 2013, nýbrž podle právní úpravy platné do 31. 12. 2012. Instituce se tak od závěru soudního exekutora odchýlila a nemůže se tudíž dovolávat toho, že se jím řídila.

Ani kdyby se však Instituce tímto názorem řídila, finanční arbitr neshledává, jaké závěry z aplikace odlišného znění občanského soudního řádu vyvozuje, když, jak uvedl v nálezu, ani podle nové právní úpravy § 304b odst. 2 občanského soudního řádu, účinné od 1. 1. 2013, neztrácí povinný do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat. Peněžní ústav vyplatí povinnému prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce na jeho žádost nejvýše jednou, o čemž musí být povinný při nařízení výkonu rozhodnutí poučen. Ani zde však zákon neupravuje formu či obsah žádosti. Za takovou žádost by tedy podle názoru finančního arbitra musel peněžní ústav považovat a připustit platební příkaz k výběru či převodu peněžních prostředků, příp. souhlas s inkasem, ať už daný prostřednictvím bankomatu či jinou formou.

Podle § 304 odst. 1 a 3 občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, platí, že *„[v] nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu soud přikáže peněžnímu ústavu, aby od okamžiku, kdy mu bude usnesení doručeno, z účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství nevyplácel peněžní prostředky, neprováděl na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládal. Nařídí-li soud výkon rozhodnutí na více účtů povinného, uvede v usnesení také pořadí, v jakém z nich bude vymáhaná pohledávka odepsána. Povinný ztrácí okamžikem, kdy je peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství.“*

Podle § 304a občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, platí:

„(1) Zákazy uvedené v § 304 odst. 1 a 3 neplatí, jde-li o peněžní prostředky, které jsou povinným určeny pro výplatu mezd (platů), náhrad mezd (platů) a dalších plnění, která nahrazují odměnu za práci, jeho zaměstnancům, splatných ve výplatním termínu nejbližším následujícím po dni, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí; mzdy (platy), náhrady mezd (platů) a plnění, která nahrazují odměnu za práci, splatné v dalších výplatních termínech již z pohledávky z účtu nelze do zániku výkonu rozhodnutí hradit.

(2) Peněžní prostředky uvedené v odstavci 1 peněžní ústav vyplatí povinnému, jestliže mu předloží své písemné prohlášení, v němž uvede účel platby, celkovou částku a jména zaměstnanců s uvedením výše mzdy (platu), náhrady mzdy (platů) nebo jiných plnění, která nahrazují odměnu za práci, jež jim mají být vyplaceny;...“

Podle § 304b občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, platí:

„(1) Zákazy uvedené v § 304 odst. 1 a 3 se nevztahují na peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu. Má-li u jednoho peněžního ústavu povinný více účtů, použije se věta první pouze u jednoho z těchto účtů.

(2) Výplatu peněžních prostředků povinnému podle odstavce 1 oznámí peněžní ústav soudu, který nařídil výkon rozhodnutí“.

Podle § 306 odst. 1 a 2 občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, platí, že „[n]ařízení výkonu rozhodnutí se vztahuje až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství na pohledávku povinného z účtu ve výši, v jaké byly na účtu peněžní prostředky v okamžiku, v němž bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, jakož i na pohledávku z účtu, která vznikla tím, že na účet došly peněžní prostředky dodatečně, nejpozději však do šesti měsíců ode dne, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno vyrozumění podle § 305; povinnost peněžního ústavu provést opravné zúčtování podle zvláštního zákona a ustanovení § 304a tím nejsou dotčeny. Provedením (§ 307, § 308, § 309a odst. 1 a 3) výkon rozhodnutí zaniká.“

Podle § 307 odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, platí: „(1) Výkon rozhodnutí se provede odepsáním vymáhané pohledávky a jejího příslušenství z účtu a jejím vyplacením oprávněnému. Byl-li výkon rozhodnutí nařízen na více účtů povinného, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí z jednotlivých účtů podle pořadí uvedeného v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

(2) Peněžní ústav provede výkon rozhodnutí ve dni, který následuje po doručení vyrozumění podle § 305; není-li však pohledávka povinného z účtu ještě splatná, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí ve dni, který následuje po její splatnosti. Výkon rozhodnutí se provede i tehdy, postačuje-li pohledávka povinného z účtu jen k částečnému uspokojení oprávněného.

(3) Nebyla-li podle odstavce 2 vymáhaná pohledávka a její příslušenství zcela uhrazena, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí také ve dni následujícím po dni, v němž na účet dojdou peněžní prostředky v takové výši, která je potřebná k plnému uspokojení oprávněného. Nedojde-li k tomu do šesti měsíců ode dne doručení vyrozumění podle § 305, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí ohledně dodatečně došlých peněžních prostředků rovněž ve dni, který následuje po uplynutí uvedené doby, popřípadě oprávněnému sdělí, že na účtu povinného nebyly peněžní prostředky. Pohledávku z účtu peněžní ústav odepíše a oprávněnému ji vyplatí i tehdy, nepostačuje-li k jeho plnému uspokojení.

(4) Odepsanou pohledávku z účtu povinného je peněžní ústav povinen oprávněnému vyplatit, i když má vůči němu peněžitou pohledávku, kterou by jinak mohl započíst.

(5) Provedením výkonu rozhodnutí se peněžní ústav zproští v rozsahu plnění vyplaceného oprávněnému své povinnosti vůči povinnému.“

Finanční arbitr oponuje tvrzení Instituce, že ustanovení § 304 odst. 1 a 3 občanského soudního řádu, stejně jako výjimka z nich stanovená v § 304b občanského soudního řádu, platí jen od okamžiku doručení exekučního příkazu do okamžiku provedení exekuce. Podle jeho názoru tento závěr ze znění těchto ustanovení nikterak nevyplývá. Žádné z těchto ustanovení totiž nestanoví časové omezení jejich platnosti. Ustanovení § 304 odst. 1 a 3 pouze stanoví, že zákazy v nich obsažené platí „až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství“. Pokud tedy nejsou v okamžiku provedení exekuce na účtu peněžní prostředky převyšující dvojnásobek životního minima jednotlivce v této výši, tyto zákazy platí dál, a to, jak stanoví § 306 občanského soudního řádu, do šesti měsíců ode dne, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno vyrozumění o nabytí právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, resp. do té doby, dokud není potřebné výše peněžních prostředků dosaženo. Občanský soudní řád tedy nestanoví, že možnost výplaty peněžních prostředků odpovídajících dvojnásobku životního minima jednotlivce je nějak časově omezena, konkrétně že je omezena na dobu, než budou peněžní prostředky odeslány soudu (exekutorovi). Nelze tak dovodit, že možnost výplaty dvojnásobku životního minima jednotlivce existuje do okamžiku provedení exekuce, v okamžiku jejího provedení zaniká a poté opět vzniká, a to z prostředků na účet doručených v období šesti měsíců od doručení vyrozumění o nabytí právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, jak tvrdí Instituce.

Instituce argumentuje, že zákon jí v § 307 odst. 1 až 3 občanského soudního řádu neumožňuje zdržovat jakékoliv částky na účtu povinného. Ustanovení § 307 občanského soudního řádu skutečně o částce dvojnásobku životního minima jednotlivce nic nestanoví. Z toho však nelze bez dalšího vyvozovat to, že výkon rozhodnutí odesláním peněžních prostředků exekutorovi lze provést včetně této částky, neboť ustanovení § 304b a 307 občanského soudního řádu je nutno vykládat ve vzájemné souvislosti. Pro otázku, zda se v rámci provedení exekuce má soudu (exekutorovi) odeslat také částka dvojnásobku životního minima jednotlivce, je totiž podstatný výklad § 304b občanského soudního řádu co do nutnosti žádat o výplatu dvojnásobku životního minima jednotlivce písemně či vůbec výslovně. Z tvrzení Instituce totiž vyplývá, že pokud by Navrhovatelka stihla o výplatu včas „požádat“, Instituce by v rámci provedení exekuce dvojnásobek životního minima jednotlivce exekutorovi neodeslala. Pokud by si tak Navrhovatelka o výplatu pouze požádala, avšak tuto částku by si zároveň ihned nevybrala (např. by ji ponechala na účtu za účelem uskutečnění trvalých příkazů), není pochyb o tom, že by Instituce částku dvojnásobku životního minima jednotlivce exekutorovi odeslat neměla (jestliže neodeslání této částky ve svých vyjádřeních váže pouze na žádost Navrhovatelky, nikoliv také na výběr peněžních prostředků). Pokud tedy, jak dovodil finanční arbitr, není potřeba o výplatu dvojnásobku životního minima jednotlivce výslovně žádat, nemá být ani v tomto případě tato částka odeslána soudu (exekutorovi).

Jestliže tedy občanský soudní řád nestanoví, že možnost výplaty peněžních prostředků odpovídajících dvojnásobku životního minima jednotlivce je časově omezena na dobu, než budou peněžní prostředky odeslány soudu (exekutorovi), a stejně tak nestanoví, zda mají být peněžní prostředky z účtu odeslány soudu (exekutorovi) včetně nebo poníženy o částku dvojnásobku životního minima jednotlivce, není možno bez dalšího uzavřít, že peněžní prostředky je Instituce povinna odeslat soudu (exekutorovi) včetně částky dvojnásobku životního minima jednotlivce. Jazykový výklad relevantních ustanovení ve vzájemné souvislosti totiž nesevřelý názoru, že by i prostředky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce měly být odeslány soudu (exekutorovi) v rámci výkonu rozhodnutí (exekuce).

Odkaz na § 281 občanského soudního řádu, který Instituce v Námitkách uvádí kurzívou a zřejmě jej považuje za citaci nálezu (*„peněžní ústav je povinen na účtu povinného zanechat peněžní prostředky ve výši dvojnásobku životního minima i po vyrozumění o nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce, a to s ohledem na § 281 o.s.ř., kdy jestliže při srážkách ze mzdy nesmí být povinnému sražena základní částka, pak mu musí být ponechána i na účtu u peněžního ústavu“*), finanční arbitr v nálezu neuvedl. Finanční arbitr však dovozuje, že Instituce zpochybňuje odkaz finančního arbitra na výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, který označuje za analogii. Instituce však přehlídí, že finanční arbitr se zabýval především účelem ustanovení § 304b občanského soudního řádu, a to za situace, kdy jazykový výklad mu neposkytl dostatečné vodítko k výkladu relevantních ustanovení. Finanční arbitr se tak opřel o citovaný závěr Veřejného ochránce práv, ze kterého tento účel dovodil. V daném případě však nejde o analogii, neboť, jak uvedl Nejvyšší správní soud České republiky ve svém rozsudku sp. zn. 2 As 21/2005-72 ze dne 1. 3. 2006, *„[o]becně řečeno o analogii půjde vždy tam, kdy se na určitou situaci přímo právním předpisem neupravenou, užije ustanovení určitého právního předpisu, které na ni přímo nedopadá, ale které je svým obsahem nejbližší.“* V tomto případě však nejde o situaci právním předpisem neupravenou, ale o výklad ustanovení, která na danou situaci dopadají.

Pokud Instituce považuje výklad finančního arbitra za extenzivní, finanční arbitr naopak zdůrazňuje, jak uvedl již v nálezu, že zastává výklad restriktivní. Jestliže zákon nestanoví, že povinný musí u peněžního ústavu o výplatu peněžních prostředků požádat (resp. po 1. 1. 2013 nestanoví formu a obsah žádosti), a jestliže ani nestanoví, že možnost výplaty peněžních prostředků odpovídajících dvojnásobku životního minima jednotlivce je časově omezena na dobu, než budou

peněžní prostředky zaslány exekutorovi, nelze uplatňovat extenzivní výklad a dovozovat, co zákon nestanoví. V situaci, kdy existují dva protichůdné zájmy (zájem oprávněného na vymožení pohledávky a právo povinného na minimální životní úroveň), je nutno aplikovat výklad přísně restriktivní.

Pokud jde o rozdíly ve formulacích uvedených v případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy a v případě příkázání pohledávky z účtu, finanční arbitr dovozuje, že jsou logickým důsledkem odlišného mechanismu provádění těchto dvou druhů výkonu rozhodnutí. Při výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy je kromě odeslání sražené části mzdy oprávněnému také třeba dalšího aktivního kroku zaměstnavatele, tedy vyplacení základní částky zaměstnanci – povinnému. Při exekuci prováděné příkázáním pohledávky z účtu peněžního ústavu ale postačí, ponechá-li peněžní ústav povinnému částku dvojnásobku životního minima jednotlivce na účtu k dispozici.

Nadto jestliže Instituce tvrdí, že pokud by zákonodárce zamýšlel vyloučit částku dvojnásobku životního minima jednotlivce z částky odesílané soudu (exekutorovi), formuloval by takové vyloučení explicitně, jako to činí v případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, finanční arbitr znovu opakuje, že je to právě absence jakýchkoliv výslovných pravidel v situaci protichůdných zájmů, která ho nutí zastávat přísně restriktivní výklad dotčených ustanovení a nedovozovat, co zákon nestanoví.

K tomu se vyjadřuje také rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 23 Cdo 1750/2010: „*Právní úprava v § 262 odst. 4 věta druhá obch. zák. představuje výjimku z obecného pravidla, že otázky obchodních závazkových vztahů, které lze řešit podle ustanovení obchodního zákoníku se posuzují podle tohoto zákona (§ 1 odst. 2 obch. zák.). Jestliže k výkladu výjimky z právní normy nepostačuje výklad jazykový, je třeba postupovat při výkladu takové výjimky restriktivně.*“

Z nálezu nikterak nevyplývá, že by finanční arbitr považoval výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy za stejný způsob provedení exekuce jako výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, nebo že by výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu považoval za jakési pokračování výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, jak dovozuje Instituce.

K námitce Instituce, že peněžní prostředky na účtu nemusí být na rozdíl od mzdy jediným příjmem povinného, finanční arbitr nezjistil, z jakého důvodu by tato skutečnost měla být relevantní pro rozhodnutí nebo pro výklad ustanovení občanského soudního řádu. Ani mzda totiž v zásadě nemusí být jediným příjmem povinného, což nic nemění na nutnosti ji v rámci výkonu rozhodnutí částečně chránit, jelikož to zákon stanoví.

Ohledně požadavku na zvláštní (písemnou) formu žádosti o výplatu dvojnásobku životního minima jednotlivce, finanční arbitr nenalezl oporu pro analogickou aplikaci § 304a občanského soudního řádu, na kterou poukazuje Instituce, když, jak uvedl již v nálezu, v případě ustanovení § 304a občanského soudního řádu je prohlášení povinného nutným předpokladem toho, aby Instituce mohla výplatu peněžních prostředků realizovat, neboť bez takového prohlášení jí nemůže být známo, zda konkrétní povinný vůbec může tuto žádost uplatnit (zda má nějaké zaměstnance), ani v jaké výši mají být peněžní prostředky vyplaceny. V případě ustanovení § 304b občanského soudního řádu tomu tak není, toto ustanovení lze naopak použít i bez výslovně formulované žádosti povinného. Posuzuje-li tedy finanční arbitr právní úpravu příkázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu ve znění občanského soudního řádu účinném do 31. 12. 2012, musí konstatovat, že

zákonodárce zjevně pro výplatu peněžních prostředků podle § 304a stanovil podmínku prohlášení, kterou naopak (a contrario) pro § 304b nestanovil.

V této souvislosti finanční arbitr poukazuje také na čl. 12.5 Všeobecných obchodních podmínek účinných od 1. 1. 2011, které Instituce předložila finančnímu arbitrovi jako součást Smlouvy o účtu (přestože tuto skutečnost nedoložila), který stanoví: „*Banka je oprávněna omezit disponování s prostředky na Účtu Klienta v souladu s právními předpisy. Právo na výplatu peněžních prostředků podle zvláštního právního předpisu z Účtu, ke kterému má Klient omezeno právo dispozice⁵, může uplatnit pouze Klient – spotřebitel, a to osobně a v Klientově obchodním místě. 5 §304b z. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů*“. Bez ohledu na přípustnost takového ujednání si zde Instituce sama se svými klienty dojednává výplatu dvojnásobku životního minima jednotlivce osobně na své pobočce, aniž by zároveň uváděla, že se tak má stát navíc písemně. Její požadavek na písemnou formu žádosti tak nejenže nevyplývá z právních předpisů, ale je také nepředvídatelný pro její klienty na základě smluvních ujednání.

Pokud jde o obavu Instituce, že peněžní prostředky mohou být vyplaceny někomu jinému než povinnému, nebude-li zvláštní forma žádosti dodržena, pak má-li třetí osoba dispoziční oprávnění k prostředkům na účtu, potom udělení takového dispoziční oprávnění představuje zmocnění majitele účtu udělené třetí osobě, aby s peněžními prostředky na účtu disponovala namísto majitele. Jsou-li peněžní prostředky vyplaceny osobě s dispozičním oprávněním, jde ve skutečnosti o výplatu majiteli účtu prostřednictvím zmocněnce a v rozsahu vyplacených prostředků zaniká pohledávka majitele účtu za peněžním ústavem. Pokud finanční arbitr dovodil, že ze strany povinného není třeba zvláštní žádosti k výplatě dvojnásobku životního minima v situaci, kdy k účtu žádá další osoba dispoziční oprávnění nemá, a že naopak mají být tyto prostředky ponechány na účtu volně k dispozici, potom se použití těchto prostředků povinným nijak neliší od jejich použití zmocněncem, neboť ten jedná jménem a na účet povinného.

Instituce není povinna jakkoliv dispozice s takto vyplacenými prostředky kontrolovat, jak tvrdí. Je na povinném, aby si zvolil, jakým způsobem (výběrem hotovosti, převodem peněžních prostředků na základě jednorázového či trvalého platebního příkazu či souhlasu s inkasem) a v jakém pořadí si peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce vybere. Instituce musí tyto požadavky na výplatu zpracovávat v pořadí, v jakém jí došly, resp. v pořadí podle jejich splatnosti, není však na ní, aby posuzovala, na jaké účely je povinný používá. Taková role Instituci v žádném případě nepřísluší.

Instituce neuvádí, jakým způsobem by tím, že by po povinném nepožadovala písemnou žádost o výplatu dvojnásobku životního minima jednotlivce, mohla porušit povinnosti stanovené jí zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a sice povinnost postupovat při výkonu své činnosti obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejich vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje její bezpečnost a stabilitu. Finanční arbitr sám neshledává, jakým způsobem by Instituce dodržením zákonného postupu při výkonu rozhodnutí mohla porušit tyto své povinnosti. Naopak stanovením požadavku na písemnou formu žádosti, kterou nestanoví ani zákon, ani smluvní ujednání stran, může poškodit zájmy svých vkladatelů – povinných.

Instituce argumentuje, že pokud by neprovedla exekuci příkázáním pohledávky z účtu podle § 307 občanského soudního řádu, vystavovala by se riziku podlužnické žaloby či žaloby povinného o náhradu škody. Finanční arbitr souhlasí, že Instituce odpovídá jak za nezkrácení oprávněného, tak za nezkrácení povinného na jeho právech. V tomto případě však nejde o argument, který by mohl jakkoliv napovědět při výkladu ustanovení § 307 občanského soudního řádu. Je pouze logické, že

pokud InSTITUTE bude při provádění exekuce postupovat nesprávně, resp. nikoliv v souladu s právními předpisy, která koliv ze zúčastněných osob, tedy konkrétně jak oprávněný, tak povinný, se může na ní domáhat nápravy, pokud šlo o postup v jeho neprospěch. Z toho však nelze dovodit, že InSTITUTE nemá při provedení exekuce ponechat na účtu dvojnásobek životního minima jednotlivce.

InSTITUTE namítá, že pokud povinný o výplatu dvojnásobku životního minima jednotlivce nestihne požádat před provedením výkonu rozhodnutí, jeho jedinou možností je podat návrh na částečné zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, tedy z důvodu, že výkon rozhodnutí je nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat. Nepřípustnost výkonu rozhodnutí se dovozuje např. tehdy, pokud má exekuční titul vady, nebo pokud došlo k pochybení při nařízení výkonu rozhodnutí (např. nedostatek podmínek řízení) nebo v průběhu výkonu rozhodnutí (např. nedostatek součinnosti oprávněného při těch způsobech provedení exekuce, kde je nezbytná). Pokud by však InSTITUTE při výkonu rozhodnutí postupovala v souladu s právními předpisy, když odeslala peněžní prostředky na účet exekutora včetně částky dvojnásobku životního minima jednotlivce, jak tvrdí, finanční arbitr shodně s Navrhovatelkou dovozuje, že by exekuce nemohla být částečně zastavena při absenci jakéhokoliv pochybení při jejím provedení.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí o námitkách.

P o u č e n í o o d v o l á n í :

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné.

Podle § 244 odst. 1 občanského soudního řádu rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

V Praze dne 17. 10. 2013

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr